

Взаємодія сім'ї та школи

у вихованні

патріотизму

Життя і становище нації значною мірою залежить від патріотизму її представників, що формується з раннього дитинства шляхом засвоєння національних вартостей. Цей процес спочатку є стихійним, а потім переростає у свідому любов до Батьківщини.

Школа повинна бути державно-громадським загальноосвітнім навчально-виховним закладом, який організовує свою діяльність на ґрунті національної культури і національних традицій, який за змістом, формами роботи відповідає національно-культурним потребам України, її становленню і розвитку як суверенної держави.

Головною метою школи є формування і розвиток високоінтелектуальної, свідомої особистості з громадською позицією, готовою до конкурентного вибору свого місця в житті. У Законі України "Про загальну середню освіту" (651-14) визначені завдання загальної середньої освіти, акцентується увага на вихованні громадянина - патріота своєї Батьківщини, готового до подальшої освіти і трудової діяльності, з вільними політичними і світоглядними переконаннями; на формуванні творчої особистості учня, свідомого ставлення до обов'язків; вихованні поваги до національних цінностей нашого народу; виробленні навичок здорового способу життя.

Національною програмою патріотичного виховання населення, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства поставлено ряд завдань: утвердження високих моральних цінностей, політичної культури та трудової моралі, збереження повноцінного фізичного розвитку дітей і молоді, попередження злочинності,

запобігання інформації, що містить у собі елементи асоціальної поведінки, насильства, жорстокості, порнографії, пропаганди наркогенних речовин.

Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти визначила систему завдань, спрямовану на виховання гармонійно розвиненої,

високоосвіченої, національно свідомої і соціально активної людини, що наділена глибокою громадянською відповідальністю, високими духовними якостями, родинними і патріотичними почуттями, є носієм кращих надбань національної та світової культури, здатної до саморозвитку і самовдосконалення.

Виховання органічно поєднане з процесом навчання дітей, опанування основами наук, багатством національної і світової культури.

Характер виховання повинен передбачати глибоке розуміння вихователем природи вихованців, їх індивідуальних рис і можливостей, поваги до особистості дитини, турботі про її гармонійний розвиток, встановлення взаємин співробітництва у навчально-виховному процесі.

Пріоритетним є всебічний та гармонійний розвиток особистості, яка здатна до саморозвитку, самовиховання і самореалізації, у своїй діяльності керується загальнолюдськими цінностями, глибоко розуміє традиції свого народу.

Успіх виховного процесу залежить від відносин між вчителем і учнем, які повинні будуватися на основі співдружності, співробітництва і ділового партнерства.

Вчитель і учень - рівноправні суб'єкти навчально-виховної діяльності. Тому варто більше уваги приділяти стимулюванню внутрішньої і зовнішньої активності учнів, їх оптимальній участі у спільній діяльності у справі виховання.

Підвищенню результативності виховної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі сприяє вдосконалення нових форм роботи, пошук нових систем виховання, впровадження розвиваючих технологій.

Напрями виховної роботи:

Вирішення завдань виховної роботи здійснюється за напрямками:

громадянське виховання;

родинно-сімейне виховання;

військово-патріотичне виховання;

трудове виховання;

художньо-естетичне виховання;

моральне виховання;

екологічне виховання;

формування здорового способу життя;

превентивне виховання;

сприяння творчому розвитку особистості.

Мета громадянського виховання - сформувати свідомого громадянина, патріота, професіонала, тобто людину з притаманними їй особистісними якостями й рисами характеру, світоглядом і способом мислення, почуттями, вчинками та поведінкою, спрямованими на розвиток демократичного громадянського суспільства в Україні. Слід підкреслити, що головним організатором виховної роботи у класі, першим вихователем, консультантом, безпосереднім наставником є класний керівник, який спрямовує навчально-виховний процес, співпрацює з учнями, їх батьками, вихователями ГПД, вчителями-предметниками, керівниками гуртків, дитячими та

молодіжними громадськими організаціями, організовує і проводить позаурочну та культурно-масову роботу.

Класний керівник планує і координує всю виховну роботу з класом з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, їх нахилів і інтересів, рівня сформованості учнівського колективу, сприяє розвитку самоврядування в класі, створює умови для організації змістовного дозвілля, проводить відповідні заходи щодо профілактики правопорушень, бездоглядності.

Система роботи класного керівника - це сукупність взаємопов'язаних між собою виховних заходів, які впливають із завдань громадянського виховання. Основними розділами виховної роботи класного керівника є:

Вивчення учнів, учнівського колективу.

Створення і розвиток класного учнівського колективу

Патріотичне виховання учнів: мета, завдання, принципи

Патріотизм (від гр. patriotes -- батьківщина) -- любов до своєї батьківщини, відданість своєму народу, гордість за свій народ, прагнення захистити його надбання, продовжити примноження його загальнолюдських і національних морально-духовних цінностей. Патріотизм проникає в усе, що пізнає, робить, до чого прагне і що любить особистість. Як зазначав В.О. Сухомлинський, патріотизм як діяльна спрямованість свідомості, волі, почуттів діалектично пов'язаний з освіченістю, етичною, естетичною й емоційною культурою, світоглядною стійкістю, творчою працею. Виховання патріотичної свідомості, почуттів і переконань неможливо відокремити від складного цілісного процесу формування особистості .

Можна виділити щонайменше три різновидності патріотизму:

Етнічний патріотизм, що ґрунтується на почутті власної причетності до свого народу, на любові до рідної культури, до власної історії тощо. Цей

патріотизм започатковується природою як відчуття родовидових ознак народу, що є вродженими. Ці ознаки розвиваються повноцінно, якщо дитина виростає у національно свідомій і національно-орієнтованій сім'ї, навчається в українській школі.

Територіальний патріотизм -- ґрунтується на любові до того місця на землі, до місцевості, ландшафту, клімату тощо, де людина народилася. На думку Г. Ващенко, є всі підстави вважати, що любов до рідного краю, в першу чергу, заснована на ранніх дитячих переживаннях, захопленнях. Для людини, як, зрештою, і для деяких інших живих істот, рідним стає все те, що вона сприймає найперше, найраніше.

Державницький патріотизм. Якщо остаточною метою нації є побудова власної держави -- її державне самовизначення, то головною метою виховання є розвиток у наших дітях державницького світогляду і державницького почуття -- того вищого патріотизму, який ґрунтується на державній ідеології й пов'язується з поняттям громадянськості. Різні люди і різні народності на нашій землі йдуть до цього патріотизму різними дорогами, але приходять до спільного. В ідеалі -- до нього повинні вести й етнічний та територіальний чинники, хоча етнічний патріотизм має тут значення вирішальне.

Сучасне розуміння патріотизму характеризується різноманітністю і неоднозначністю. Багато в чому воно пояснюється складною природою даного явища, багатим його змістом і розмаїттям форм прояву. Крім того, проблема патріотизму розглядається різними дослідниками в різних історичних, соціально-економічних і політичних умовах, залежно від особистої позиції, відношення до своєї Вітчизни, від використання різних сфер знань та інше.

У вітчизняній школі завжди приділяється велика увага вихованню у підростаючих поколінь етичних якостей особи, колективізму, громадськості, любові до своєї Батьківщини, шанобливого ставлення до історії своєї країни, до геральдики, до свого народу. При цьому велику роль у вихованні патріотичних відчуттів грають засоби масової інформації: радіо, художні вітчизняні кінофільми, театр, художня література.

Історична можливість нашого народу розбудувати власну державу (що стало можливим після розпаду Радянського Союзу) зумовлює потребу глибинної перебудови системи виховання в напрямі створення саме національного виховання. Воно повинно бути глибоко просякнуте національним духом -- не від почуття ненависті й ворожості щодо сусідів, а від любові до рідної землі. Ми перебуваємо лише на початку становлення такої національної системи виховання.

Питання національного виховання і, отже, побудови його системи ґрунтовно розглядалося на Першому українському педагогічному конгресі (1935 р.) у Львові. Воно було визначене як виховання для потреб нації: "...національне виховання значить те саме, що творення нації". Зміст національного виховання і характер його методів впливають з історичних умов і потреб нашого народу. Наголошувалося також, що національне виховання -- це не стільки засвоєння знань, скільки участь дитини в духовному, культурному та господарському розвитку свого народу, в творенні культурних цінностей.

Зрештою, в трактуванні самого поняття "патріотичне виховання" вже тоді виявила себе певна двозначність. По-перше, воно розглядалося як явище

багатоаспектне, що охоплює мораль, виховання громадянина-патріота, релігійне, господарське та фізичне виховання, виховання сім'янина, виховання характеру тощо. Всі ці аспекти мають національний відтінок і національну орієнтацію, бо кожен народ дещо по-своєму трактує мораль, по-своєму ставиться до громадських справ, до свого господарства, до родини, має навіть власну систему фізичного виховання тощо. По-друге, під терміном "патріотичне виховання" Конгрес розумів також певні "концентровані" зусилля, спрямовані на розвиток національного самоусвідомлення української дитини, плекання в ній етнічних прагнень, певні спеціальні заходи, зорієнтовані на такі дещо вузьчі, але важливі для нації цілі.

Нація приходить до свого самоусвідомлення на основі віри в національні ідеали. Головним для нас є ідеал України -- образ досконалого державного буття, який об'єднує українців

В усі часи українська ідея була для нашого народу інтегруючою силою. Вона спонукала козаків до подвигів та до великої жертвовності, гартувала волю і шліфувала світогляд наступних поколінь борців за нашу свободу, зокрема, в часи світових воєн, коли воскресала надія на визволення.

Українська ідея завжди була цілющим джерелом для нашої культури, мови, звичаїв. Саме її стійкість спонукала чужинців визнавати нас і устами Вольтера сказати: "Україна завжди змагала до незалежності".

Національна ідея в своїх загальних вимірах постає як синтез національних цінностей і опредмечується в кодексах (наприклад, "Декалог націоналіста" та ін.), культурі та в світогляді українського народу.

Нарешті, вона може розглядатися як на національно-етнічному, так і на державному рівнях. І хоч ці рівні протиставляти не можна, все ж є підстави сподіватися, що вона матиме вирішальне історичне значення саме на рівні державності. Ось чому головним завданням сучасного українського виховання в цій ділянці є сприяти становленню в дитини державницького світогляду і громадянського патріотизму.

Держава, спираючись на формування високої правосвідомості підростаючих громадян, створює умови для соціального становлення та розвитку молоді, які ґрунтуються на визначених Законом України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні" принципах:

1) поваги до загальнолюдських цінностей, прав людини і народів, історичних, культурних, національних особливостей України, її природи;

2) безпосередньої участі молоді (громадян віком від 15 до 28 років) у формуванні й реалізації політики та програм, що стосуються суспільства взагалі та молоді зокрема;

3) врахування потреб молоді, співвіднесення їхньої реалізації з економічними можливостями держави;

4) доступності для кожного молодого громадянина соціальних послуг і рівності правових гарантій;

5) відповідальності держави за створення умов щодо саморозвитку і самореалізації молоді;

6) єдності зусиль держави, всіх верств суспільства, політичних і громадських організацій, підприємств, організацій, установ та громадян у справі соціального становлення та розвитку молоді;

7) відповідальності кожного молодого громадянина перед суспільством і державою за дотримання Конституції та законодавства України. Формування правосвідомості тісно пов'язане з формуванням політичної культури .

Здійснення патріотичного виховання ґрунтується на сукупності принципів, які відображають загальні закономірності і принципи виховного процесу і специфіку патріотичного виховання підлітків в загальноосвітній школі. До їх числа відносяться:

1. обумовленість патріотичного виховання розвитком суспільства і подіями, що відбуваються в ньому;

2. обумовленість змісту, форм і методів, засобів і прийомів патріотичного виховання віковими і індивідуальними особливостями учнів;

3. діалектична єдність і органічний зв'язок між учбовим матеріалом і змістом позакласних і позашкільних заходів;

4. інтеграція патріотичного виховання з іншими напрямками виховної роботи;

5. спирання на нові концепції організації і здійснення учбово-виховного процесу і на нове розуміння основних педагогічних понять;

6. спирання на позитивне в особі вихованця і створення сприятливої психологічної атмосфери в процесі педагогічної взаємодії;

7. координація взаємодії школи, сім'ї і громадськості в системі патріотичного виховання.

В арсеналі діяльності з патріотичного виховання підростаючого покоління є багато засобів і методів впливу. Однак головне -- це включення кожної особистості в конкретну діяльність з творення й примноження багатства і краси своєї Вітчизни.